

GAZETA TRANSILVANIEI

Redacția și Administrația
PIAȚA LIBERTĂȚII BRĂȘOV
 Telefon 226
 Abonament anual 200 lei
 Pentru străinătate 500 lei
 Anunțuri, reclame, după tarife

Fondată la 1838 de George Barițiu

Apare în fie-care zi de lucru

Când în toamna anului 1921 leul începuse sub averescanți să scadă — d-l Vintilă Brătianu se alarmase strașnic. D-sa era atunci în OPOZIȚIE.

Azi, când leul e mai scăzut decât oricând — d-l Vintilă B. afec-tează liniște și pune vina în căruța... speculanților. D-sa este astăzi la PUTERE. Atitudinea aceasta înseamnă în jargonul liberal: „com-petență” în materie de finanțe.

POLITICA LIBERALA

In așteptarea momentului retragerii

Pe de-asupra voinței guvernului de azi,
 criza s'a declarat mai de vreme cât se aștepta

Oficiul guvernului a crezut că poate repeta optimismul ministrului de finanțe, ocupându-se de critica dreaptă pe care to fac ziarile asupra căderii valutei noastre.

Cu fraze și minciuni nu se poate acoperi dezastrul valutei țării — și, deci, nu merită o analiză afirmativă „Vintilă”.

Ceea-ce știm pozitiv și se controlează ușor este enervarea ministrului de finanțe, care își vede nu numai falimentul politicii sale financiare și al gloriei nemeritate ce știuse să și-o atribuie, dar și falimentul afacerilor ce-a brodat în contul urcării valutei.

Trebuie să recunoaștem că liberalii au pus speranțe în ridicarea valutei și au făcut tot ceea-ce ei credeau că va aduce dubla lovitură: îmbogățirea personală și meritul de a fi ridicat valoarea leului.

Numai, ceea-ce au făcut ei, și în special d-l Vintilă Brătianu, era o politică financiară cu totul greșită, care nu putea duce de cât la rezultatele triste de astăzi.

Liberalii vor avea să dea seama țării că, cu tot aparatul lor financiar de bănci și instituții economice, n-au putut să facă nimic pentru țară ci, văzându-și afacerile periclitare, tind la guvern, au căutat să le apere numai pe ele de dezastru, provocând criza cea gravă prin mijloace cu totul necugetate, lăsându-se înșelați sau întovărășindu-se cu anumiți bancheri străini în detrimentul Statului.

Vor rămâne stigmatizate astfel politica permiselor, „consolidarea” bonurilor de tezaur, politica orăbă a excedentelor fictive care a zugrumat industria țării și dezorganizarea serviciilor publice prin mizeria ce acoperă răndurile funcționarilor; apoi speculațiile combustibilului, afacerile scandaloase Steaua Română, Petroșeni, Reșița și întreg cortegiul de șantajuri pe care le-au făcut cu „naționalizarea” industriei din Ardeal.

Cu toată bunăvoința nu poți afla un fir conducător sănătos în politica aceasta financiară a Brătienilor, dar descoperi, la fie-ce pas, interesele speculatorilor din partid și vezi ușor tendința de-a apăra pe îmbogății și de a le înlesni opera de zugrumare a populației printr-o neîntrecută și nemiloasă speculă.

În legătură strânsă cu politica lor financiară, acțiunea politică este de aceeași natură, căutând să deschidă numai atotputerniciei liberale căile stăpânirii, inveninând raporturile dintre partidele politice din opoziție și ei, — și împingând cinismul până a veni cu o Constituție care este numai o bază de existență a partidului liberal, nu pactul fundamental trebuitor al țării.

Coborând polemica de presă la insulte și trivialități, ca să nu apară în adevărata lumină violența faptelor lor — liberalii au încercat să acopere cu zgomotoase lupte politice, operațiunile lor necesitate în domeniul financiar și economic.

Dacă ar fi avut de luptat numai în interior, poate că reușeau să impună teroarea guvernării lor de astăzi. Dar au avut de luptat și cu factori străini.

Politica autocrată a guvernului Brătianu a deșteptat streinătății nelcrederea în stabilitatea raporturilor ordinii interne și politica lor financiară a deschis calea tu-

toror speculațiilor cu LEUL și a tuturor apetiturilor de acaparare a mijloacelor noastre de producție, fiindcă înșeși băncile liberale au căutat în primul rând, în tovarășia streinilor, să profite din aceste speculații.

Astăzi, nepunctuoase stau „competințele financiare” liberale și văd cum dezastrul se apropie, mai de vreme de cât se așteptau. Pândesc momentul când să lase altora moștenirea grea a situației dezastruoase pe care au provocat-o. Când vor crede că a sosit acest moment — vor pleca dela guvern, ca să nu fie coplesiiți de criza economică pe care ei au agravat-o.

Întrebarea este: guvernul de mâine va lăsa să treacă și vina aceasta mare nepedepsită?!

Semnele dizolvării

Ședința de alaltăieri a Camerei a fost prilejul unei grele decepții pentru guvern. S'a dovedit de data aceasta că, strânsă cu ușa și atinsă la bătăturile păcatelor ei, majoritatea parlamentară își pierde cumpătul și nu mai poate rezista întrebărilor și apostrofărilor opoziției, care-i cere răspunderea. Faptul este cu atât mai caracteristic, cu cât în ședința de alaltăieri „marea majoritate” a voturilor furate, nu a putut rezista puținilor parlamentari fărăniși, cari le-au făcut opoziție. Ca să împiedice pe vorbitorii din opoziție, președintele Camerei, nu numai că n'a admis la cuvânt pe câțiva parlamentari fărăniși, ci a suspendat odată și ședința, pentru ca astfel să facă o pauză, în care parlamentarii guvernamentali să-și revie și să se poată reculege. Insuși șeful guvernului, sfînxul mut și rece de altădată, s-a pomenit în această ședință, cuprins de nervoza în care se zbătea majoritatea, pe care înzadar mai încerca să o stăpânească și să o facă să înțeleagă că a compromis cu totul trâmbișata „disciplină” a partidului liberal.

Scurt zis, ședința de alaltăieri a Ca-

merei a fost o vie dovadă a slăbiciunii din tabăra guvernamentală.

De altfel, explicația faptului este prea ușor de înțeles.

Încă cu zile înainte, oficiosul guvernului trâmbișă „marele act solemn”, când d-nii Inculeț și Nistor vor aduce la cunoștința Parlamentului marele succes liberal: unirea partidelor lor cu cel al d-lui Brătianu.

Ei bine, această ședință avea să fie prilejul vestirii norocului liberal mai mare chiar decât al lui Schöder.

Dar totul a eșit pe dos.

Când d-l Inculeț s'a ridicat să aducă marea veste, chiar deputații guvernului din Basarabia au rămas scandalizați și revoltați de îndrăzneala dânsului, care se preta că reprezintă partidul fărănesc din Basarabia. Glasurile deputaților basarabeni l-au timbrat și l-au arătat nu numai ca pe o persoană izolată și fără partizan, ci mai mult: ca pe un om care a fost împotriva unirii Basarabiei. D-l Brătianu a fost nevoit ca chiar din gura deputaților guvernamentali ai Basarabiei să-și audă această descriere a tăvărășului său de fuziune.

N-a avut noroc mai mult guvernul nici cu declarația similară a Nestorului liberal din Bucovina.

Nici unul nici altul n-au reușit să dovedească succesul politicii interne, cu care guvernul vroia să facă din ședința de alaltăieri a Parlamentului o serbătoare a victoriei liberale. S'a recurs atunci la ajutorul d-lui ministru de externe care credea că prin expozeul său asupra impresiilor din streinătate, va putea repara situația caraghioasă a guvernului creiată de declarațiile celor doi fuzionați.

Norocul însă își întorsese cu totul spatele de către banca ministerială. Vorbelor umflate ale d-lui Duca le-a răspuns d-rul Lupu cu fapte cari de sigur l-au făcut și pe d-l ministru să-și regrete îndrăzneala de a încerca să ridice prestigiul unui guvern tocmai pe actele nenorocite ale politicii sale.

Nici chiar șeful Consiliului care s'a văzut silit să întindă mâna d-lui Duca și să-l scoată din strâmtoarea în care ajunsese, nu l-a mai putut ajuta.

Ședința s'a terminat sub impresia celor mai dureroase decepții pentru guvern și guvernamentali, cari au dovedit de data aceasta o slăbiciune pe care ei înși au trebuit să și-o recunoască.

Ingrijorarea Țarului..

Declarațiilor făcute de Partidul național și țărănist în Parlament, le-a răspuns șeful consiliului într'un mod, care a desvelt cu totul concepțiile de teroare cu cari liberalii înțeleg să cârmuiască țara.

Vorbele d-lui Brătianu au fost o amenințare și o provocare pe față. A răspuns adevărat, că va recurge la mijloace, cu cari va reprima orice mișcare pornită împotriva Constituției liberale.

Vorbe atât de nesocotite, încât ai crede că țarul dela Florica ori nu-și dă seama de ceea-ce a spus, ori că urmărește să mâne singur spre o stare pe care caută să o suprime cu mijloacele vizate de dânsul.

E ușor doar de înțeles că atunci, când din gură îi eșiau vorbele de mai sus, în gândul d-sale se înfiripa aspectul unei mișcări a maselor și nu a persoanei căreia li-se adresa.

Așadar d-l prim ministru — prin însăși amenințarea de mai sus — recunoaște că Constituția d-sale nu e pe voia poporului. Numai în felul acesta putem doar înțelege rostul mijloacelor de reprimare vizate de d-sa.

Nu o vrem! Dar, hai, să-i zicem la această mișcare: revoluție.

Tocmai fiindcă — repetăm încă odată — nu o vrem; dorim și avem datoria să evităm o astfel de mișcare.

Primul lucru însă și singurul pentru a ajunge la evitarea ei, este înlăturarea cauzelor, cari ar provoca-o.

Va recunoaște și d-l Brătianu că nu există nici individ, dar încă un popor atât de tâmpit, încât să se revolte de fericire.

Nemulțumirea și necazurile au fost și sunt motivele astorfel de mișcări. Iar suferințele poporului român provocate de actuala cărmuire au fost încoronate în ultimul timp cu coroana de spini a Constituției liberale.

Dacă d-l Brătianu se teme sincer de mișcarea pe care vrea să o suprime cu mijloacele gândite de d-sa, atunci să dea dovada acestei sincerități: să nu mai încerce a face jug din Constituție și să descarce de pe spatele țării povara cărmuirii liberale.

În felul acesta vor fi înlăturate cauzele, cari ar împinge la o situație, pe

care nime nu și-o poate dori țării sale.

Până când d-l Brătianu nu va face această probă de sinceritate, nu putem da crezământ ingrijorării sale care să-l determine la luarea măsurilor de reprisune vizate de dânsul.

Până atunci în răspunsul dânsului la declarațiile naționaliștilor și țărăniștilor nu vedem decât o amenințare și o provocare din partea șefului unui regim de teroare.

Această teroare trebuie distrusă, căci ea este cauza situației de care se teme țarul dela Florica.

Și atunci va fi și dânsul liniștit!

In ședința de ieri a Senatului s'a hotărât, ca senatorilor cari nu recunosc legalitatea Senatului, să li se acorde numai leafa lunară, iar diurna să nu li-se admită.

Complectarea unei constatări

„Oamenii cari au dorit autonomia Transilvaniei și aceia cari în timpul neutralității au luptat să ndrepte în altă direcție pașii Vechiului regat, pretind azi să dispună ei, și nu alții, de soarta poporului românesc, pe care l-au înșelat și l-au trădat”.

Așa glăsuște oficiosul guvernului. Și are toată dreptatea. Numai cât trebuia să întregească și să completeze pe deplin fraza de mai sus, pentru ca să se vadă în întregime pretențiile și rostul de azi al acelor cari „au înșelat și au trădat poporul românesc”.

Căci dacă aceste persoane ar avea numai pretenția despre care vorbește „Viitorul”, cu toată gravitatea lui, lucrul nu s-ar prezenta așa de trist precum este de fapt. Ceea-ce este însă mai dureros și mai revoltător constă în faptul că acele persoane sunt sprijinite în împlinirea intențiilor lor chiar de guvernul țării.

Guvernul liberal, guvernul d-lui Brătianu ciustește pe aceste persoane cu posturi mari de stat și le preferă acelor luptători naționali, cari în vremea unguirilor au condus lupta de conservare națională a Româniilor din Ardeal. Cel-ce au decretat Unirea la Alba-Iulia sunt declarați de acest guvern ca „unelte ale Ungurilor”, pe când trădătorii neamului românesc sunt decorați și impuși de actuala cărmuire ca reprezentanți ai poporului din Ardeal.

Atât de departe merg și sunt sprijinite azi pretențiile celor ce vor să dispună ei, și nu alții, de soarta poporului românesc pe care l-au înșelat și l-au trădat.

Ei sunt azi stâlpii politicii pe care guvernul liberal o face în Ardeal.

Trist dar adevărat!

D-l I. Mihalache a fost primit ieri în audiență de M. Sa Regele.

In jurul desbaterilor

ce au avut loc la comisia agrară pentru exproprierea „Bunurilor Private“ din jud. Ciuc.

Ziarul „Gazeta Transilvaniei“, precum și întreaga presă națională, a relevat opiniei publice faptul că într-un proces de reformă agrară, unde Statul a fost deposedat de drepturile sale de proprietar de drept la 70 mi jugăre de teren, pentru ca un avocat, Corneliu Carpen, văr cu d-l Ștefan Dumitrescu-Spătaru, prefectul județului Ciuc și văr cu d-nii Al. Dumitrescu și Virgil Popescu, membrii comisiei județene pentru Reforma agrară din Ciuc și cu toții nepoți ai d-lui deputat dr. Ștefan Bogdan dela Ciuc, pentru ca acest avocat să poată încasa un onorariu de peste 6 milioane lei. Pentru a iniția pe cititori de felul cum s'a apărut și s'a susținut de avocat acest proces, vom expune în totul toată pledoaria și munca depusă de acest domn avocat:

Pentru prima dată a venit d-l Carpen la Ciuc în ziua de 22 Noiembrie 1922, ora 11, împreună, sau simplă coincidență, cu d-l deputat Arpad Ernye.

După amiază a avut loc o ședință a Consiliului de administrație al „Bunurilor Private“, unde, d-l avocat și-a expus pretențiile, fixându-le la 180 lei de fiecare jugăr scăpat dela expropriere, plus 35% din majorarea evaluării prețului de expropriere față de cel fixat de comisia de ocol și plus 35% din valoarea terenurilor vândute și pe care comisia le-ar aproba.

În ziua de 23 Noiembrie 1922, ședință publică, — un numeros public asistent urmărește desbaterile.

Primulul i-a să dă cuvântul d-lui Cristian Romanescu, agronom-șef, care apelează hotărârile comisiei de ocol în numele statului și acum avea delegație de a susține apelul statului.

După ce-și dezvoltă o documentată argumentație, pentru a stabili caracterul și situația juridică a proprietății, d-nul Romanescu zice cătră președintele comisiei:

Domnule președinte, cer ca să dovedească dumnealor că împăratul Francis Iosif pe lângă actul de donație al folosinței a mai dat și o declarație specială, cerută de art. 435 din Codul civil general austriac, prin care în numele statului și în baza drepturilor regaliene, a consimțit a se înscri și dreptul „proprietarului de drept“ asupra „Publicului județului Ciuc“ și în acest caz admit că s'a făcut o eroare la înscrierea proprietăților în Cartile funduare, fapt însă nepermis de lege, întru cât dela 1869 și până astăzi este un timp destul de mare.

D-l avocat Carpen cătră președinte: Încă nu am studiat dosarul și momentan nu pot răspunde întru cât eu nu cunosc legile de aci.

În ziua de 24 Noiembrie, ședință publică, — public numeros asistă la desbateri, încât sala este arhiplină.

D-l Romanescu cătră președinte: Să dovedească dumnealor că scopul acestei instituții este privat și nu public prin acte, așa cum eu dovedesc chiar cu bugetul ce l-a prezentat dumnealor și să dovedească dumnealor că dela 1869 și până astăzi s'a împărțit cel puțin odată veniturile în mod egal sau proporțional întregii populațiuni din județul Ciuc, căci numai aceasta ar dovedi că averile aparțin unei comunități și nu unei „Fondațiuni!“

D-l avocat Carpen cătră președinte: D-le președinte și onorată comisie, vă rog să-și expună d-l reprezentant al Ministerului toate argumentele Domnietății și vă rog a-mi permite să răspund mâine, întru cât nu cunosc toate actele ce se pretind de d-l reprezentant al Ministerului și se pierde prea mult timp cu asemenea dialoguri.

În ziua de 25 Noiembrie (ultima zi a desbaterilor), ședință publică, — un numeros public asistă la desbateri.

D-l Romanescu zice: Domnule președinte, vânzările acestor terenuri nu se pot admite, de oarece fondațiunea „Bunurilor Private“ are numai uzufructul proprietății și conform art. 1127 combinat cu art. 1129 din Codul Civil General austriac, uzufructuarul nu are drept a vinde drepturile proprietarului de drept, care este Statul, și prin aceste vânzări, pe lângă că se frustrază Statul, luându-i se dreptul de proprietar de drept, dar se eludează legea agrară.

Avocatul Carpen către președinte: Domnule președinte, cer cuvântul, întru cât abia acum sunt inițiat asupra cauzei.

Domnul Carpen își dezvoltă pledoaria, nu pe articole de legi, ci pe concluzii bazate pe părerile saie, din care reținem:

Domnule președinte și onorată comisie, deși după buget și alte acte, caracterul și scopul urmărit de această instituție, ar părea că este public, însă trebuie avut în vedere prima fază, când forma o congregație de drepturi și vă rog a considera, că această avere aparține unei Comunități de avere cu caracter privat și nu unei Fondațiuni uzufructuare cu caracter public, cum voiește a dovedi domnul reprezentant al Ministerului pe baza Codului Civil austriac, întru cât aci este vorba de legea agrară.

Toți au zis, acum, când au văzut hotărârile comisiei: La așa onorar, așa pledoarie??!

Păcat că nu sunt multe procese de-astea, unde să se lucreze în familie!?

Fără altă comentare.

Un martor ocular.

Intrunirea Partidului național român din Prahova

Ploiești, 28 Ianuarie.

În scopul organizării Partidului național român, din județul Prahova, care are șef pe d-l Stelian Popescu, fost ministru de Justiție în guvernul Take Ionescu, membrii partidului democrat și ai Partidului național român, au fost convocăți în adunare generală, la clubul Partidului național român, din pasagiul „Cooperativa“.

Sala a fost arhiplină, participând toți membrii partidului, delegațiunile din orașele și satele din județ, precum și foarte mulți dintre cei cari s'au înscris de curând în partid.

Intrunirea a fost deschisă prin cuvântarea d-lui Stelian Popescu, șeful partidului din județul Prahova, care a făcut o expunere a situației politice generale a țării și a luptei de răsturnare a guvernului, prin unitatea tactice de luptă a întregii opoziții.

A arătat nevoia organizării Partidului național român, din jud. Prahova, care trebuie să aibă ca scop reuniunea celor mai bune elemente ale tuturor profesunilor, meseriilor, comerțului, industriei, cât și contactul permanent și strâns cu pătura numeroasă țărănească a satelor, care trebuie luminată și servită la toate nevoile ei.

Democrația cea mai largă, curată și adevărată a fost principiul călăuzitor al partidului democrat și este și al Partidului național.

Au mai vorbit d-nii: Gogu Zamfirescu, fost deputat și primar al orașului Ploiești; Nicolae Părulescu, decanul corpului avocaților; Grigore Ivăncanu, avocat, arătând modul cum trebuie alcătuită organizația partidului, pentru a se asigura țaria lui, în vederea viitoarelor lupte.

D-l Gheorghe Pop, profesor și deputat al Partidului național român, analizând activitatea partidului în Ardeal, a combătut toate falsele legende și acuzațiuni, cari circulă și sunt răspândite cu răutate de dușmanii acestui partid.

D sa a arătat că tradiția și trecutul Partidului național român și al fruntașilor lui se confundă cu însăși lupta națională pentru menținerea și întărirea românismului în Ardeal.

După ce au mai vorbit d-nii: Gheorghe Popescu-Ciocănel, Ștefan Teodorescu, Tudorică Ionescu, maior Mărușeanu și Gh. Constantinescu, s'a procedat la alcătuirea organizației locale, compusă dintr-o delegație permanentă a Partidului național român din Prahova și comitetul executiv.

În delegația permanentă au fost aleși următorii:

D-nii Stelian Popescu, fost ministru și șeful Partidului național român din Prahova; dr. Gh. Cosma, fost deputat și senator; Nicolae M. Părulescu, decanul baroului de Prahova; Gogu I. Zamfirescu, fost deputat și primar al orașului;

Grigore Ivăncanu, avocat, fost consilier județean; dr. Nicolae Iosif, Tudorică Ionescu-Pescaru, fost președinte al Camerei de comerț, și D-tru C. Popescu, avocat; secretar general al partidului a fost desemnat d. avocat Gr. Ivăncanu.

Comitetul executiv al partidului se compune din d-nii: Stelian Popescu, dr. Gh. Cosma, Gogu I. Zamfirescu, Nicolae M. Părulescu, Gh. Pop, Gr. Ivăncanu, Iov Gh. Alexiu, mare proprietar, dr. Nicolae Iosif, D-tru C. Popescu, Emanoil Vasilescu, bancher, Tudorică Ionescu, Petre Popescu-Pretor, avocat, Ștefan Teodorescu, avocat și viticultor, Costel Ionescu, proprietar și avocat, Gh. Constantinescu, avocat, Haralambie Lazaride, avocat și proprietar, Gh. Șerban Teodorescu, avocat, Nae Hristodorescu, industriaș, Al. Constantinescu, farmacist, Petre Rădulescu, mare proprietar, Ștefan Păsculescu, comerciant, Dumitru N. Glodeanu, fost inspector școlar, D-tru Broșteanu, institutor, Gh. Popescu-Ciocănel, profesor, Iancu Simionescu, mare proprietar, D-tru Maximescu, comerciant, Ion C. Moldoveanu-Slănic, I. D. Ionescu, Ion T. Ionescu-Câmpina, Gică Tocescu-Câmpina, Ion Const. Șteflea-Câmpina, Al. N. Ionescu, Ioa Bulgar, Pascu Popescu, institutor, Const. Popescu, profesor, Const. Vasilescu, profesor, Gh. Negulescu, proprietar, Dumitru Stăncescu, petrolist, Alex. Beliu, avocat, Nae Demetrescu-Izmană, mare proprietar, Costică Dobrescu (Valea Călugărească), Angelo Cives, Marin Angheliescu și Toma M. Rădulescu.

La Oltenița.

Comitetul clubului Partidului național din orașul Oltenița s'a alcătuit din d-nii: Dumitru Mihăescu, președinte; Ioan I. Stănescu, preot. Gh. Sachelarie, vice-președinte; d-nii D. Neaga, I. Turcu, Untescu, N. Teodoru, Șt. Chesea, Ioan M. Nănculescu, G. Georgescu, Niță Păsculescu, Ioan Totan Paniu, Mihalache Dobrescu, Ioan Ionescu Cojocaru, membrii.

Comitetul a admis înscrierea în club a unui mare număr de țărani din comunele Chirnași, Căscioarele, Luica Aproz, Umeni, Chișelet, Mânăstrea Spantov, Oltenița rurală. În Februarie se va ține în Oltenița o întrunire la clubul partidului, casa Vornicu.

Tifosul exantematic în creștere

În ședința extraordinară de Luni a consiliului de igienă al Capitalăi s'a constatat că, epidemia de tifos exantematic e în creștere. Totalul bolnavilor a ajuns la 92 până în prezent, din cari 13 au murit.

Țărănimea noastră — o comoară nestimată

Conferința d-lui Iorga la Timișoara.

Ni se scrie:

Invitat, să țină o conferință în capitala Banatului, la întoarcerea sa din Franța, d-l Iorga a primit ș'o fac, cu multă dragoste. Deși a ținut 10 conferințe la Sorbonna și 2 la Lyon, neobosit, d-l Iorga s'a oprit și la Veneția, spre a vorbi italienilor despre țara noastră. La Timișoara conferința a avut loc Luni.

Când se întoarce din streitătate, spune d-l Iorga, un român, nu are cuvinte destul de tari, ca să critice starea de lucruri dela noi, imediat ce-a pășit hotarele țării. Unii își ascult creolanele, cum au părăsit Bucureștii și până în nu știu ce Americă, nu ostenesc de a vorbi de rău de țara lor. Dar nu e nici-unul din noi care să n'avem partea noastră de rău și de bine în tot ce există — nu numai în nația noastră, ci și în țara noastră. Sunt, însă, și lucruri bune la noi, căci nu există nație pe pământ, cât de bătută ar fi ea de D-zeu, care să nu stea în fruntea celorlalte, cu câteva calități măcar.

Suntem obișnuiți să vorbim și azi, cum vorbeam și înainte de război, despre „țărâșoara noastră“, când situația nu mai e aceeași. Suntem o țară destul de mare, cu o populație, care stă printre

cele dintâi în Europa; uitându-ne pe hartă, nu poate exista român, căruia să nu-i bată inima, când vede că teritoriul nostru nu se cuprinde azi decât cel mult încă odată în teritoriul Franței sau al altor țări mari. Ne trudim apoi să ne facem o gospodărie proprie. Nu vom reuși, însă, să ne refacem țara — atunci când alții nu și-au muncit valuta și nu au vărsat nici atâta sânge pentru izbândă finală, și totuși, sunt azi victorioase și economicește și financiar — nu vom reuși să ne refacem, dacă nu vom căuta să punem mai puțin pe noi și să dăm mai mult din noi, adică, să nu mai facem lux, ci să producem.

Când se vorbește de țara noastră, unii exagerază ori în bine, ori în rău. Când coteerii, însă, alte țări, îți dai seama că noi avem o țărâșime. Țărâșimea e comoara ascunsă, care înnoește mereu elementele putrezite, obosite, îmbătrânite, dela orașe. Ș' țărâșimul nostru are darul de a păstra în forma casei sale, a interiorului său, a podobelor de pe sine și din casa sa, în vasele sale, în lingurile și oalele sale, comori întregi de artă. Am văzut, spune d-l Iorga, că în casa profesorului de arte, Fausillon, care predă și la universitatea din Cluj, nu lipsește

nici-un fel de ceramică din această industrie românească, și a nici-unul popor nu e mai bine reprezentat ca a noastră, iar despre covăarele basarabene, că nu există asociație de culori mai discrete. Olăria românească are o vitrină întregă la muzeul din Lyon, de asemenea și o vitrină de țesături.

În comparație cu industriile similare italiene, franceze, germane, se vede că pretutindeni țărâșimul muncește, dar nici unul nu posedă o artă atât de deosebită, ca țărâșimul român.

Cu ajutorul unuia din cei mai mari librari bănățeni din Paris, orșoveanul Gamber, stabilit acolo de 30 de ani, voiți scoate o carte, în care să arăt că între toate popoarele din Carpați și Balcani, la noi se găsesc urmele celei mai vechi arte tractice, artă, care a influențat mult asupra artei grecești, și că arta aceasta a fost foarte bine păstrată și dezvoltată de țărâșimul nostru.

Poezia populară de asemenea, a fost mai bine cultivată și păstrată la noi, decât la alte popoare. Așa, pe când la noi în secolul trecut, un Constantin Cantacuzino Stoilnicul, scoate o broșură netrecută în seamă cu poezii populare românești, în Apus, scriitorii se inspirau dela Jupiter, Minerva, Diana. De aceea noi am avut în totdeauna o literatură vie, pe când celelalte popoare numai din când în când. La noi, țărâșimul înțelepe pe un cronicar ca și pe Eminescu, pentru că aceștia au scris în limba de

care o înțelege el, pe când nu la toate popoarele s'a întâmplat așa. La Lyon, publicul e foarte rece, dar când i-am recitat câteva versuri din „Turturica“, acest public s'a înduioșat și a aplaudat. S'au luptat și la noi câțiva poeți să cîrpească simbolist, dar nevorbind în limba poporului, acesta nu-i înțelege și, poezii tot obosind ca să fie înțeleși și neavând ecou, au trebuit să se inspire tot dela poezia populară.

Tot la Paris am găsit o româncă, Elena Donici, care de mult se îndeleținește să traducă în franțuzește poezii populare basarabene, din niște scripte de-ale unui părinte al său. Și lui Gamber și d-soarei Donici, am fost mulțumit că le-am putut aduce în geamantanul meu și anima de piept, unuia „Coroana României“, altele „Bene-Merenti“.

Toate acestea: arta noastră, poezia noastră populară, ie fac — se adresează d. Iorga publicului — nu d-voastră, d-nilor și cuconișelor dela orașe, ci țărâșimul.

D-sa își termină conferința pomenind despre rolul burghezimei în rosturile unui popor, rol, care nu e nici pe departe așa cum îi descriu anumite partide politice. Burghez e acela, care a reușit ca în cursul mai multor generații să-și creștască un suflet aparte la oraș, de un conservatism înfinit de prețios în dezvoltarea vieții unui popor. Pe burghez se sprijină economia lumii și cultura umanității. Și ea e mereu prime-nită de țărâșime.

ULTIMA ORA

O lecție patriotică la Cameră — servită liberalilor

În ședința de ieri d. a. a Camerei, d-l Halippa a făcut încă odată istoricul unirei Basarabiei și atâtea vreme cât a spus generalități, a obținut și aplauzele majorității.

Când însă a precizat și greșala pe care d-l Brătianu o repetă atât de des, spunând că chemarea armatei române s'a făcut de acord cu președintele Statului Țării și că singura cheazăie a unirei Basarabiei a fost intrarea armatei române — iar d-l Halippa a arătat că prin această declarație se bate în struna dușmanilor țării, cari spun pe toate căile că armata română a stors votul Statului Țării din Chișineu — majoritatea liberală s'a indispus atât încât atunci când deputatul basarabean a repetat că Statul Țării a votat cu dela sine liberă voință unirea, ea n-a mai aplaudat.

Trebuie să remarcăm încă odată acest patriotism de paradă al liberalilor, care nu înțeleg să aplaude decât ceea ce partidul lor ar fi făcut, negând actele istorice cele mai importante ale unirei. Se știu calomniile și bârfelile aruncate frunțașilor Partidului național, cărora s'a încercat în Camera liberală să li se tăgăduiască împlinirea actelor istorice publice cunoscute, după cum pe basarabeni țărăniști, între cari este și d-l Halippa, îi prezentau ca separatiști și dușmani ai unirei.

Și d-l Halippa le-a dovedit că separatiștii basarabeni se află astăzi în rândurile liberalilor, după cum — adăogăm noi — toți trădătorii de neam din Ardeal, prietenii credincioși ai lui Tisza, sunt iarăși membrii ai partidului liberal.

D-l Brătianu — a spus d-l Halippa — este „monopolizatorul patriotismului”, ceea ce partizanii săi vrea să facă a se crede, deși guvernul d-lui Brătianu se slușește tocmai de cei mai răi patrioși, de toate uneltele streinilor cutropitori în 1916 și de neghina neamului românesc din Ardeal și Basarabia.

Întă patrioșismul lor!.

Căderea leului la 5.95.

Leul este într-o nouă scădere, care provoacă o adevărată panică în lumea financiară și economică.

La Paris, alături, a fost cotat 5.95.

Guvernul afirmă că este rezultatul unor speculațiuni ale interesabililor bancheri din Paris. Afirmarea este iestind, deoarece împotriva acestei speculații s'ar fi putut lua măsuri de acord cu guvernul francez.

Ministrul de finanțe este dator cu acte explicațiuni mai serioase, cercur-le innuște curi — după cum ni se spune — le-au și cerut.

Impresia căderii leului în piața financiară este catastrofală. Dacă valoarea leului se poate coborî atât de ușor și de grav de nișe bancheri intereși — și aceste cercuri — ce putem crede de valoarea creditului statului nostru în streinătate? Guvernul este nepuținător față de aceste speculațiuni? Cu totul altele sunt cauzele căderii leului: în primul rând, alungarea opiniei publice europene cu conflictul deia graniță exagerată de presa europeană și agitațiile ant-semitice și situația internă politică gravă.

Despre publicul românesc, d. Iorga a spus că e superior în multe privinți publicului din străinătate, fiind dornic să se cultive în primul rând. Pentru aceasta, ar fi bine ca azi, când cărțile sânt așa de scumpe, pentru că cultura să nu facă un pas înapoi, fiecare liceu să se transforme în universitate populară măcar odată pe săptămână, pentru a se răspândi prin viu graiu frumusețile literaturii, artei, științei.

Și pentru modul cum se fac la noi ziarele, a avut d. Iorga un cuvânt bun, spunând că ele se îngrijesc mai mult, uneori de partea culturală decât presa altor țări.

Seara la ora 9 d. Iorga a ținut o a doua conferință, în nemțește, cu profecțiuni.

Inf.

Inființarea filialei la Brașov

a soc. culturale „Graiul Românesc”.

La 2 Februarie a. c., la ora 4 d. a., are loc în sala festivă a liceului Andrei Șaguna întrunirea intelectualilor din Brașov, pentru inființarea filialei societății culturale „Graiul Românesc”.

Convocarea acestei întruniri este făcută de d-l general Scărișoreanu, comandantul garnizoanei Brașov.

Întă apelul adresat de societatea „Graiul Românesc” tuturor bunilor români:

„Societatea culturală „Graiul Românesc”, inființată la Universitatea din București, cu scop de a îngriji de graiul, credința, cultura și obiceiurile strămoșești ale tuturor Românilor rămași în afara hotarelor României-Mari, ai lansat către țară următorul apel:

Fraji români,
Grele și nenumărate au fost jertfele, pe cari atât de generos le-ați adus pe altarul Patriei, înălțându Româniea-Mare!

Voi, generație de sacrificiu, ați avut fericirea să vedeți împlinit visul, care atâtea veacuri a clocolit încetușat în piepturile părinților și strămoșilor voștri.

În această fericire a voastră, însă, nu trebuie să uităm, că nu toți fiii neamului românesc au avut norocul să

se bucure de roadele biruinței: dincolo de hotarele României-Mari de azi, împrejurările au făcut ca fără vina noastră, nici a lor, sau a popoarelor, în mijlocul cărora traesc, să rămână numeroși, buni și vrednici fraji de-ai noștri.

Dacă împrejurările le-au hărăzit altă soartă, o datorie sfântă ne poruncește să le dăm cel puțin hrana sufletească de care au atâtea nevoie, pentru ca prin școli și biserici românești, să-și poată păstra graiul și credința strămoșească.

Societatea „Graiul Românesc” și-a luat sarcina de a duce la îndeplinire această misiune, formând puntea de legătură între noi și toți frajii noștri din afară de regat.

Fraji români,

Glasul conștiinței naționale vă chiamă neîntrerupt la datorie față de neam! Răspundeți chemării sale cu acelaș avânt generos, ca de atâtea ori până acum!

Voi, care ați adus atâtea jertfe Patriei voastre, faceți încă una pentru frajii voștri de peste hotare!
Veniiți cu toții în rândurile noastre!
Dați-ne sprijinul vostru moral și material!

Inscrieți-vă ca membri în societatea „Graiul Românesc”, formați filiale, sprijiniți-o din toate puterile voastre și Patria vă va fi încă odată recunoscătoare.

Miron Cristea, Mitropolit Primat al României, Paulina Aslan, Maria B. Delavrancea, H. Dimancea, Maria I. Pillat, G. G. Antonescu, Nicolae Batzaria, I. G. Bibicescu, N. Dumitrescu, I. C. Grădișteanu, Alexandru Mavrod, Colonel I. Manolescu, Simion Măndrescu, Mihail Mora, Mihail Oromolu, A. Popovici-Băznoșanu, Nicolae I. Rusu, Ștefan Șoimescu, Gr. Tăușan, I. Valaori, Lelila Davidescu, St. Diamandi, Nicolae Dinculescu, Marcel Demetrescu, Valeriu Grecu, D. Ciurezu, Nicolaescu-Plopșor.

Orice lămuriri, cereri de înscriere ca membri sau ofrande se vor adresa la sediul societății culturale „Graiul Românesc”, Pasagiul Comedia, Scara B, etaj II, București.

Situație gravă Informațiuni

Imprejurările în cari guvernul Brătianu dă o nouă lovitură de stat, vrând să-și treacă Constituția sa, — arată situația extrem de critică a țării.

1. Leul a atins coborâri dezastruoase. Creditul economic al țării în streinătate este compromis cu totul.

2. Politica externă fără busolă. Conflictul cu Ungaria suspendat în aer, pe când la Budapesta și în presa streină se denunță „politica agresivă” a României.

Succesele dela Lausanne se evaporază odată cu eșecul conferinței.

Nici o orientare în marile conflicte europene.

Cu Anglia sau cu Franța? Cu Italia sau cu Mica înțelegere?

Semne de întrebare îngrijitoare!..

3. Starea de asediu în Ardeal și Basarabia, cu toate urmările rele ale stărilor excepționale de guvernare!..

4. Expunerea Coroanei în luptele politice, liberării prezentându-o ca apărătoarea loviturii de stat brătieniste.

5. Țara, prin partidele opoziției, declară ca nulă și neavenită Constituția ce se va vota de Parlamentul liberal, ca și opera legislativă de până acum a acestui Parlament.

6. O stare generală de agitație și nemulțumire, sub biciuirea mizeriei.

7. O funcționărie de stat în mizerie și sub veșnica agitație a nestabilității.

8. Nici urmă de legalitate. Totul la bunul plac al puterii executive.

Cine poate nega aceste constatări?

Cine nu le poate găsi în frământările istorice, totdeauna înaintea revoluțiilor.

Să se procedeze dar energic și hotărât la remedierea situației îngrijitoare de azi. Cauzele le cunoaștem: toate acestea decurg natural din guvernarea despotică a familiei liberale.

Deci, înlăturarea ei cu un moment mai de grabă — este salutară.

Știri din Banat

Timișoara, 29 Ianuarie 1923.

Asociațiunea inginerilor din localitate și-a ținut adunarea generală anuală în ziua de Duminecă, 28 Ianuarie, într-una din sălile școlii Politehnice din localitate.

Dintre mulțimea de propuneri, semnalăm pe aceea a d-lui Iacob Klein, prin care cere ca asociațiunea să-și poată spune și ea cuvântul în orice fel de chestiune tehnică, care privește orașul. Arată ce rol important le-a revenit în această direcție asociațiilor din marile orașe occidentale și cum au contribuit ele la buna dezvoltare a acestor orașe. Spune apoi că orașul Timișoara nu găsește de cuviință să procedeze la fel și că Asociația inginerilor din Timișoara — care numără la o sută patruzeci de membri — nu poate să aibă nici când, nici un fel de amestec în chestiuni, în care ea singură ar fi competentă.

D-l inginer Schobert propune crearea unui local propriu, lucru ce îi lipsește asociațiunii și de care nu se va putea lipsi pentru totdeauna. După mai multe propuneri și interpelări, adunarea ia sfârșit.

Curtea de apel din localitate s'a ocupat cu cazul plutonierului de jandarmi Valeanu, condamnat la moarte de către tribunalul din Arad, pentru faptul de a fi omorât pe locuitorul Gheorghe Chera din com. Tamand. După lungi desbateri, sentința tribunalului din Arad a fost schimbată, dându-se criminalului 15 ani de muncă silnică.

Consiliul comunal al orașului Timișoara aduce la cunoștință publică, că e strict oprit de a nimici sau de a rețea copacii ce cresc răleșii pe drumuri, întrucât această operație urmează să fie făcută de către îngrijitori speciali.

Furi. Azi noapte făptuitori necunoscuți au spart chioșcul de ziare al biroului „Banat”, situat în fața hotelului „Coroana de oțel”. Pagubele biroului sunt de circa 6000 de lei.

Mișcările studentești continuă. La universitatea din Cluj au avut loc luni câteva incidente mai mici. Unele cursuri s'au ținut numai cu studenți evrei, altele numai cu cei creștini. Numărul participanților a fost în genere mic. Senatul universitar a hotărât continuarea activității universității cu orice număr de studenți.

La universitatea din București, au avut loc ieri dimineață încercări sângeroase. Mai mulți studenți evrei, cari n'au voit să părăsească universitatea, au fost răniți. Din cauza aceasta s'a născut o mare panică între comercianții evrei din Lipscani, cari și-au închis prăvăliile. Școala de arhitectură a fost închisă pe timp nelimitat.

Pe listele de subscripție deschise de Mitropolitul Blajului pentru ridicarea unui monument în Capitală regretatului Vasile Lucaciu, s'a adunat până acum suma de lei 23 280.

Congresul avocaților se va ține anul acesta în Oradea-mare. Terminul se va stabili mai târziu.

Oficiul poștal ne comunică, că începând de azi, 31 Ian., se primesc din nou colete și pachete poștale spre a fi expediate. Fiecare persoană sau firmă poate expedia până la 10 colete.

Clubul sportiv „Coltea” aranjează în ziua de 4 Februarie 1923, ora 9 seara, în sălile Redoutei un mare bal mascat. Masca nu este obligatorie. Comitetul aranjator.

Comisia de lichidare a Cooperativei funcționarilor și pensionarilor „Unirea” Brașov aduce la cunoștința celor interesați că replătirea cotelor va începe la 4 Februarie 1923 și va continua în fiecare Duminecă, la Secția militară orașenească str. Porții No. 63, Etaj II, între orele 9-12 a. m.

În baza notă aerei adunării generale cotele se vor plăti:

a) tuturor pensionarilor civili și funcționarilor, cari nu se mai află în activitate de serviciu, la mână proprie.

b) Funcționarilor activi, însă după oficii, unui delegat prevăzut cu procură în baza unui tablou, în dublu exemplar, anexând carnetele și chitanțele.

Incasarea sumelor restante dela debitori, se face pe cale judecătorească.

La magaziele Băucei Generale a Țării Românești, Sucursala Brașov, str. Gării 45 (Antrepozitele Generale pentru Ardeal), se găsește în permanență, în dezpozit: făină de grâu de ambele calități, producția „Morii Teleorman” Alexandria, cu prețurile maxime stabilite; precum și grâu și porumb (cucuruz) cu preț de concurență în orice cantități dela un hecto în sus.

Pentru cantități mai mari (se vinde și cu vagonul), comenziile se vor adresa FEDERAȚIEI COOPERATIVEI SĂTEȘTI BRAȘOV (str. Porții 47), care are reprezentanța Morii pentru întreg Ardealul, precum și la Banca Generală a Țării Românești, Sucursala Brașov; — iar pentru cantități mai mici, direct la magazine (Antrepozite, Antrepozitele fost „Albina” magazia Nr. 3 etaj), unde se va face și plata.

Se primesc comenzi și se efectuează prompt și pentru alte localități, prezentându-se însă odată cu comanda și Certificatul Prefecturii sau Primăriei comunei unde se transportă grăul sau făina (conform formularelor stabilite de Oficial de control al Păinel)

La comenzi de minimum 1000 kgr. în raza orașului, marfa se transportă la domiciliu, contra taxei de camionaj.

Cooperativele Sătești Inscrise la FEDERAȚIA pot cumpăra însă la aceleași magazine — conform circularii date — bumbac Anglo-Siryan cu preț mult mai redus decât al pieței.

3-47

1-3

Fotografii în costume

1-5 în execuție artistică de primul rang

Atelierul H. Lang,

strada Porții 52. — Telefon 746.

